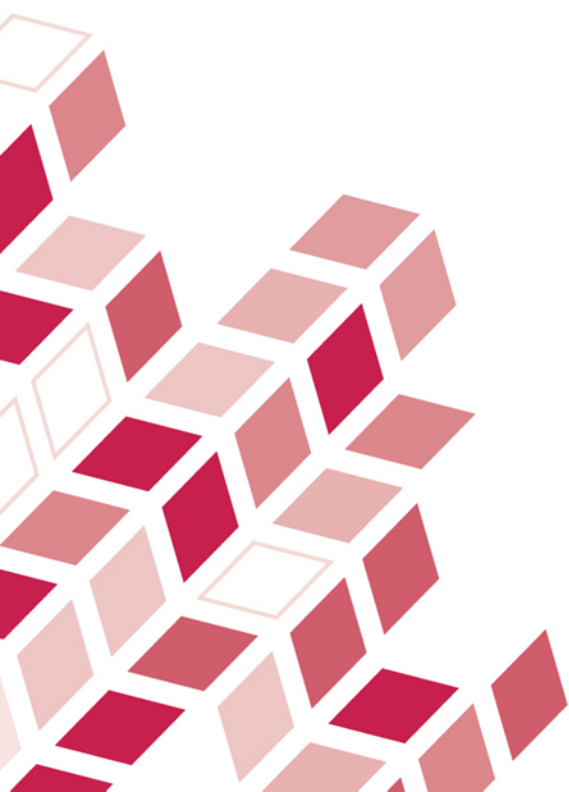


NOKUTs tilsynsrapporter

# Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo

Mars 2011



## Forord

I følge lov om universiteter og høyskoler skal alle institusjoner som tilbyr høyere utdanning ha et system for kvalitetssikring av utdanningen. NOKUT har fått i oppdrag å evaluere institusjonenes system for kvalitetssikring. Det skal ikke gå mer enn seks år mellom hver gang en institusjon sitt kvalitetssystem blir evaluert.

Den sakkyndige komiteen som har evaluert system for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo besøkte institusjonen 4. oktober og 1.-2. november 2010, og leverte sin rapport 15. februar 2011. Komiteen hadde følgende sammensetning:

- Professor emeritus Clas Wahlbin (leder), Högskolan i Jönköping, Sverige
- Professor emerita Kirsti Koch Christensen, Universitetet i Bergen
- Student Christian Bjerke, Universitetet i Bergen

Rådgiver i NOKUT, Knut Arild Nydal, var komiteens sekretær. NOKUT ønsker å takke den sakkyndige komiteen for vel utført arbeid. NOKUT vil også takke alle ansatte og studenter ved høyskolen som har bidratt til komiteens arbeid gjennom intervjuer mv.

Dette dokumentet inneholder rapporten fra den sakkyndige komiteen og uttalelsen til denne fra Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, som var grunnlaget for behandlingen i NOKUTs styre 11. april 2011. Følgende vedtak ble fattet:

System for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur og designhøgskolen i Oslo godkjennes.

Oslo, april 2011



Terje Mørland  
direktør

# **Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo**

Rapport fra sakkyndig komité

Februar 2011

Clas Wahlbin, leder

Kirsti Koch Christensen

Christian Bjerke

# Innhold

1. Innledning.....	1
1.1 Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen.....	1
1.2 Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo .....	1
2. Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo og kvalitetssikringssystemet .....	2
2.1 Presentasjon.....	2
2.2. Komiteens utgangspunkt for evalueringen.....	4
2.3. Opplegg for hovedbesøket ved institusjonen .....	5
3. De fire fokusområdene .....	6
3.1 Studentdeltakelse og studentevalueringer .....	6
3.1.1 Presentasjon.....	6
3.1.2 Komiteens vurderinger .....	7
3.2 Kvalitetssikring av diplomordningen ved AHO.....	8
3.2.1 Presentasjon.....	8
3.2.2. Komiteens vurderinger .....	9
3.3 Kvalitetssikring av internasjonaliseringen .....	10
3.3.1 Presentasjon.....	10
3.3.2 Komiteens vurderinger .....	11
3.4 Kvalitetssikring av koblingen mellom forskningen og utdanningen .....	12
3.4.1 Presentasjon.....	12
3.4.2 Komiteens vurderinger .....	13
4. Kvalitetssikringssystemet vurdert i forhold til lov, forskrift og NOKUTs kriterier .....	14
5. Konklusjon – Har Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo et tilfredsstillende system for kvalitetssikring .....	16
6. Komiteens synspunkter på institusjonens videreutvikling av systemet for kvalitetssikring av utdanningen .....	16
Vedlegg .....	17

# 1. Innledning

## **1.1 Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen**

I forskrift til § 1-6 i Lov om universiteter og høyskoler heter det at ”Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlig forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet”. (§ 2-1, (1)).

Kvalitetssikringssystemet er utdanningsinstitusjonenes redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap for å kunne vurdere kvaliteten i egne utdanningstilbud. Det er institusjonene selv som ut fra egen størrelse, faglige profil og andre forhold ved institusjonen, bestemmer hvordan systemet skal utformes.

I henhold til Lov om universiteter og høyskoler er det NOKUTs oppgave å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten etter kriterier som organet fastsetter. NOKUT har gjennomført slike evalueringer siden 2003 og innledet våren 2009 sin andre runde av evalueringer. Evalueringskriteriene er noe endret i forhold til første runde.

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Komiteene skal vurdere hvorvidt institusjonene tilfredsstiller kravene til kvalitetssikring av egne studietilbud. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig vurdering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens systematiske arbeid for å sikre og bedre slik kvalitet.

Den sakkyndige komiteen baserer sine vurderinger på dokumentstudier og på intervjuer med relevante aktører ved institusjonen. Det gjennomføres to institusjonsbesøk. Under det innledende besøket diskuterer institusjonsledelsen og evalueringskomiteen status i kvalitetsarbeidet og opplegg for hovedbesøket, basert på dokumentasjon som er oversendt komiteen på forhånd. Hovedbesøket vil være konsentrert om videre studier av dokumentasjon i tillegg til intervjuer. Komiteen kan her velge å gå mer detaljert inn i utvalgte deler av institusjonens kvalitetssikringssystem og kvalitetsarbeid.

## **1.2 Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo**

Den sakkyndige komiteen som har evaluert systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo består av professor emeritus Clas Wahlbin (leder), Högskolan i Jönköping, Sverige, professor emerita Kirsti Koch Christensen, Universitetet i Bergen, og student Christian Bjerke, Universitetet i Bergen.

Hovedbesøket fant sted 1. og 2. november 2010, og komiteen hadde det innledende dialogmøtet med høgskolens ledelse 4. oktober 2010. Prosjektleder fra NOKUT har vært rådgiver Knut Arild Nydal.

Kapittel 2 inneholder en kort gjennomgang av kvalitetssikringssystemet ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo. I kapittel 3 presenteres de elementer i kvalitetssikringssystemet som komiteen har valgt å se nærmere på og komiteens vurderinger av disse. Kapittel 4 er en vurdering av systemet i forhold til lov, forskrift og NOKUTs kriteriesett. Konklusjonen er å finne i kapittel 5, mens kapittel 6 gir en samlet framstilling av komiteens anbefalinger for videre utvikling av systemet.

## **2. Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo og kvalitetssikringssystemet**

### **2.1 Presentasjon**

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo har i sin strategiske plan for 2006-2010 satt som visjon å “styrke sin stilling som et fremragende, internasjonalt orientert og spesialisert universitet. AHO skal prioritere *excellence*”. Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) er en vitenskapelig høgskole som gir utdanning innen arkitektur, landskapsarkitektur, urbanisme og design. Høgskolen har ca. 700 studenter og om lag 120 ansatte. Statstilskuddet for 2009 var om lag 113 mill kr, og de eksterne inntektene var på om lag 21 mill kr.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo tilbyr gjennomgående 5 ½-årig masterprogram i arkitektur, femårig masterprogram i industrideSIGN og toårig masterprogram i landskapsarkitektur. I tillegg har AHO følgende aktive erfaringsbaserte masterprogram: master i arkitekturvern, master i urbanisme og master i *development studies*. Ph.d.programmet har om lag 30 stipendiater og i alt 45 deltakere i doktorgradsprogrammet. Administrasjonen er delt i to; Direktøren har ansvar for forvaltningsdelen, mens rektor for tiden har ansvar for fagadministrasjonen som består av forskningsadministrasjon, bibliotek, informasjon og studieadministrasjon. Det er opprettet en ordning med koordinatorene for grunnundervisningen som er de tre første årene av de gjennomgående masterprogrammene.

Når det gjelder ansvar og myndighet i studiekvalitetsarbeidet ved AHO, foreligger følgende organisatoriske forhold: AHO har enhetlig ledelse med tilsatt rektor og departementsoppnevnt ekstern styreleder som styringsform. Styret for AHO har det øverste ansvaret for studiekvaliteten og kvalitetssystemet. Rektor er institusjonens faglige og administrative leder og har på styrets vegne ansvar for studiekvaliteten og kvalitetssystemet. Direktøren har det operative lederansvaret for den samlede administrative virksomheten, og studieadministrasjonen innhenter informasjon og koordinerer rapporteringsarbeidet i tilknytning til studiekvalitet. Dette inkluderer ansvar for semestervise studentevalueringer og årsrapport for studiekvalitetsarbeidet. Instituttlederne har det operative ansvaret for kvalitetssystemet på instituttnivå. Tilsvarende har de administrative lederne ansvaret for den operative driften av kvalitetssystemet på avdelingsnivå.

Det er særlig to utvalg som står sentralt i kvalitetssikringsarbeidet. Undervisningsutvalget har som hovedoppgave å kvalitetssikre og videreutvikle undervisningen ved AHO. Dette gjelder programnivået. Utvalget har evalueringsansvar for undervisning, og er rådgivende for rektor i

revisjon og utvikling av nye studietilbud, koordinering av undervisningstilbud og i semesterplanleggingen av undervisningen. Forskningsutvalget har ansvar for kvalitetssikring og koordinering av forskning og forskerutdanning.

System for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo ble godkjent av NOKUTs styre april 2005, og det ble i rapporten gitt fire anbefalinger for videre utvikling av kvalitetsarbeidet ved institusjonen. Det ble pekt på betydningen av at AHO burde arbeide videre med implementering av systemet for kvalitetssikring og ansvarliggjøre den enkelte ansatte og student i kvalitetsarbeidet. Videre anbefalte komiteen at høgskolen burde iverksette snarlige tiltak for å få opp den lave svarprosenten i studentenes kursevalueringer. Institusjonen burde vurdere å evaluere større faglige enheter enn på kursnivået, og institusjonens ledelse ble oppfordret til hyppigere møter med studenter på alle nivåer for gjensidig informasjonsutveksling og dialog. AHO tok disse anbefalingene til etterretning, men hadde en merknad som gjaldt den tidligere komiteens fortolkning av relasjonen til studentene. AHOs oppfatning var her at komiteen i noen grad feilvurderte omfanget av kontakten mellom ledelse/lærere og studenter ved høgskolen. AHO pekte på en rekke møtepunkter som ikke uten videre ble journalført, men som supplerte de formaliserte delene av studentmedvirkningen og de respektive studentevalueringene.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo har fulgt opp NOKUTs anbefalinger gjennom flere tiltak. Når det gjelder implementeringen av systemet, kan det pekes på styrkingen av undervisningsutvalgets rolle i kvalitetsarbeidet, ansettelsen av instituttledere og koordinatorene for grunnutdanningene med eksplisitte ansvar for kvalitetsarbeidet. Det er gjennomført to eksterne evalueringer på instituttnivå og en intern evaluering på programnivå. Det er blitt gjennomført en rekke tiltak for å styrke svarprosenten på studentenes evalueringer. For å øke informasjonen om kvalitetsarbeidet er det utviklet ny web med hjemmesider hvor kvalitetssystemet, og resultater av evalueringer legges ut.

Det nåværende, styregodkjente kvalitetssystemet har følgende mål: “Kvalitetssystemet på AHO skal bidra til å utvikle skolens kvaliteter slik at institusjonen nasjonalt og internasjonalt oppfattes som en eliteinstitusjon og slik at den kan måle sitt kvalitetsnivå i forhold til ledende kunnskaps- og utdanningsinstitusjoner for arkitektur, urbanisme og design.”

I sin utvikling av systemet har AHO valgt å gå over til et system med tydeligere inndelinger for å sikre lik informasjon og tilgjengelighet for alle brukere. Kvalitetssystemet er nå plassert på AHOs nettsider. Systemet er fastlagt i en årssyklus hvor semesterevalueringene blir igangsatt i juni og desember, mens utviklingen av en årsrapport om kvalitet er lagt til mars. Disse aktivitetene er tilpasset de øvrige aktivitetene i årshjulet, som blant annet budsjettarbeid og virksomhetsplanlegging.

Kvalitetssystemet er inndelt i følgende kvalitetsområder:

1. opptakskvalitet
2. rammekvalitet
3. programkvalitet og undervisningskvalitet
4. relevans

5. resultat kvalitet
6. styrings kvalitet

Under hvert kvalitetsområde blir det spesifisert en rekke hovedelementer/kvalitetskrav med ledsagende aktivitetsbeskrivelse, status og plassering av det operative ansvaret. Sentralt i prosessen fram mot årsrapport om kvalitet står de semestervise rapporteringer som oppsummerer studenters, kursansvarliges og eksterne sensorers evalueringer av studio- og fordypningskurs. Studiekvalitetsrapporten behandles av Undervisningsutvalget og godkjennes av styret.

I notatet om *status og utfordringer i kvalitetssikringsarbeidet*, som NOKUT etterspurte til det innledende møtet med ledelsen, peker AHO på sine sentrale kvalitetsutfordringer. Den stigende andelen av ikke-norskspråklige studenter og høgskolens vekst stiller nye krav til undervisningen, dens evalueringsprosedyrer og kvalitetssystemet. I utarbeidelsen av rapporter om studiekvalitet er det et behov for å utvikle dem videre med bedre og mer operasjonelle analyser.

Sentralt står kvalitetsspørsmål knyttet til instituttnivået og målet om *excellence*. AHOs institutter har på det nåværende tidspunkt en god ledelse. Dette har ført til utvikling av eksplisitte instituttstrategier og diskusjoner om utvikling av undervisningstilbud. Det er et mål å få instituttene i sterkere grad til å benytte seg av de formelle prosedyrene som det legges til rette for i kvalitetssystemet og etablere langsiktige planer for utvikling av undervisningstilbud. AHOs mål om *excellence* forutsetter internasjonale sammenligninger og internasjonal evaluering. Det må trekkes mer på internasjonale sensorer og internasjonale lærere, og den internasjonale publiseringen av arbeider fra AHO må styrkes.

## **2.2. Komiteens utgangspunkt for evalueringen**

Komiteens hovedinntrykk etter gjennomgang av dokumentasjonen og innledende møte med ledelsen var at Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo har et godt gjennomarbeidet og oversiktlig kvalitetssikringssystem. Systemet er klart forankret i ledelsen, og det er tydelige ansvarsforhold i hele organisasjonen. Systemet genererer med sine mange evalueringer og rapporter store mengder av informasjon, og det er gode rutiner for å systematisere informasjonen og bruke denne i kvalitetsarbeidet.

Kvalitetssikringen av diplomordningen er omfattet av samme system for kvalitetssikring på lik linje med øvrig undervisning. AHO har imidlertid et ønske om å utvikle diplomordningen og har arbeidet med dette over noe tid. Det var derfor et ønske fra AHOs side å diskutere en videre utvikling med tanke på kvalitetssikring av diplomordningen med den sakkyndige komiteen. Komiteen ønsket å se nærmere på hvordan dette kan gjøres.

Institusjonens bekymring over at studentenes deltakelse i kvalitetssikringen av studiene fremdeles er i laveste laget, er et annet spørsmål som komiteen ville ta opp. Generelt ville komiteen se på studentmedvirkning og studentevalueringer. Men også det at studentenes



opplevelse av studiekvalitet kan avhenge av hvordan forholdet til læreren fungerer, kan representere utfordringer når det gjelder å definere, sikre og utvikle kvaliteten i et studieprogram.

På bakgrunn av institusjonens utviklingsambisjoner besluttet komiteen å se nærmere på hvordan koblingen mellom forskning og undervisning kvalitetssikres.

AHOs ambisjon om *excellence* og vekt på internasjonalisering førte fram mot et fjerde fokusområde. Et spørsmål komiteen gjerne ville ha belyst var: Hvordan forvalter Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo sin visjon om å være internasjonalt toneangivende og sin rolle som representant for *excellence* i et kvalitetssikringsperspektiv?

### **2.3. Opplegg for hovedbesøket ved institusjonen**

Den sakkyndige komiteen hadde et innledende møte med høgskolens ledelse, der ulike sider ved kvalitetssikringssystemet ble drøftet. Komiteen fikk under dette møtet god innsikt i hvordan systemet var bygget opp og fungerte i praksis, men satt igjen med spørsmål det var ønskelig å få utdypet ytterligere for å kunne gjøre vurderinger i forhold til NOKUTs kriterier, og for å kunne belyse de utfordringer som framkom i dialog mellom høgskolens ledelse og den sakkyndige komiteen. Dette førte fram til etableringen av fire fokusområder for evalueringen av kvalitetssikringssystemet ved AHO:

1. Studentmedvirkning og studentevalueringer
2. Kvalitetssikring av diplomordningen
3. Kvalitetssikring av internasjonaliseringen
4. Kvalitetssikring av koblingen mellom forskning og utdanning

På bakgrunn av disse fokusområdene ble det etterspurt en betydelig mengde tilleggsdokumentasjon, også enkelte dokumenter som ble laget spesielt for komiteen, for eksempel et notat om diplomordningen. Det ble videre besluttet å gjennomføre et omfangsrikt intervjuopplegg over to dager for å drøfte de forskjellige temaene med et bredt sett av aktuelle aktører ved høgskolen. For eksempel innhentet komiteen informasjon fra studenter på grunnutdanningen, studenter på masternivå, studenter på diplomnivå, ph.d.-studenter og tillitsvalgte studenter. Dette gav et bredt informasjonsgrunnlag for å vurdere de respektive kurs- og semesterevalueringene på de ulike nivåene ved hjelp av studentperspektivet. For øvrig ble både ledelse og ansatte i undervisnings- og forskerstillinger bedt om å belyse studentmedvirkningen. Under fokusområdene som gjaldt kvalitetssikring av diplomordningen, internasjonaliseringen og koblingen mellom forskning og utdanning, ble det videre trukket på relevante aktører ved AHO.

Både program for hovedbesøk og spesifisering av etterspurt tilleggsdokumentasjon er gjengitt under rapportens vedlegg.

## **3. De fire fokusområdene**

### **3.1 Studentdeltakelse og studentevalueringer**

#### **3.1.1 Presentasjon**

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo har en tradisjon for å gi studentevalueringene en omfattende plass i kvalitetssikringssystemet. Ryggraden i disse evalueringene er kurs- og semesterevalueringene hvor data samles inn, aggregeres og vurderes og presenteres i en oversiktlig og estetisk rapportform. Semesterevalueringene favner både over små grunnkurs, større grunnkurs, studioskurs og fordypningskurs. Studentene gir tilbakemelding på kurstilbudene ved å bruke en skala fra 1 til 6 som uttrykk for grad av tilfredshet med spesifiserte forhold ved undervisningen. Det gis videre rom for frie kommentarer, slik at kvalitative utsagn fra studentene også kommer med. Evalueringsskjemaene er web-baserte, og det foreligger en engelskspråklig versjon. Semesterevalueringene er lagt til juni og desember i en årlig syklus.

I høgskolens kvalitetssystem er semesterevalueringene angitt med kvalitetskrav, aktivitet og operativt ansvar. Kvalitetskravet er at AHO skal ha et oppdatert og velfungerende evalueringssystem som gir studentene gode muligheter til å gi tilbakemelding på undervisnings- og læringsmiljø. Systemet skal i tillegg hjelpe kursansvarlig, instituttledelse og administrasjon til eventuelle tiltak for kvalitetssikring. Aktiviteten er beskrevet som et elektronisk evalueringssystem hvor fokus er oppfølging vedrørende undervisningen og læringsmiljø, utvikling av semesterevalueringen og teknisk drift. Det operative ansvaret er i første hånd tillagt studieadministrasjonen, men også kursansvarlig, instituttleder, direktør, rektor og undervisningsutvalget er ansvarlige for ulike aspekter ved semesterevalueringene.

Høgskolen uttrykker i sitt posisjonsskriv bekymring over svarprosenten ved semesterevalueringene. AHO har gjennomført en rekke tiltak for å forsøke å styrke svarprosenten. Blant annet har studentutvalget deltatt i dette utviklingsarbeidet. Det er lagt ny vekt på å publisere resultatene fra undersøkelsene på web, for om mulig å synliggjøre oppfølgingen og øke interessen for dem. Svarprosenten ligger i dag i gjennomsnitt på om lag 50 prosent.

Høgskolen har fremdeles ambisjoner om å få hevet svarprosenten til 65 prosent, og våren 2010 ble det nedsatt en gruppe av vitenskapelig ansatte, representanter for studieadministrasjonen og studenter for å revidere evalueringsskjemaene. Dette ledet fram til følgende beslutninger om endringer fra høstsemesteret 2010:

- Det utarbeides ett skjema for alle studenter, som gjennom dette sluses til det nivå og kurs de er registrert på.
- Læringsmiljøundersøkelsen tas inn i semesterevalueringen i vårsemesteret.
- Studentenes egevaluering i kurset kommer inn som nytt spørsmål i skjemaene.

### 3.1.2 Komiteens vurderinger

Komiteen så at det var nedlagt et betydelig og systemisert arbeid for å få til en mer omfattende studentmedvirkning. De sakkyndige bifaller at kurs- og semesterevalueringene er web-baserte og at gjennomføringen er plassert i en årssyklus. Dette gir et godt utgangspunkt for å sammenligne data og utlede viktig informasjon. Studentene bruker en skala fra 1 til 6 for å bedømme ulike aspekter ved utdanningen, samtidig som de frie kommentarene kan samle opp viktig kvalitativ informasjon. At det er utformet en engelskspråklig versjon, er helt i tråd med innslaget av et betydelig antall ikke-norskspråklige studenter. Den sakkyndige komiteen så at det operative ansvaret for studentevalueringene er eksplisitt angitt i systembeskrivelsen. Selv om studieadministrasjonen har det overordnede ansvaret for evalueringene, er det flere aktører inne; blant andre er både rektor og Undervisningsutvalget involvert i betydelig grad, noe som gir bredere deltakelse og transparens.

Videre bør det påpekes at det er innført et system med en samtale mellom individuelle studenter og tre lærere ved slutten av første studieår. Dette står ikke eksplisitt omtalt i kvalitetssystemet, men utgjør etter komiteens mening en viktig ingrediens i dette. Dermed gir det inntrykk av å være mindre godt forankret i institusjonen enn kursevalueringene. Tiltaket er positivt i den forstand at studenter kan komme med tilbakemeldinger ubundet og muntlig. Men ordningen bør systemiseres, og det bør finnes noen retningslinjer for både gjennomføring og oppfølging. Det kan være problematisk at ordningen ikke synes å være tilstrekkelig transparent ved at etterarbeid og oppfølging nødvendigvis ligger hos faglærerne. Tiltaket bør være et supplement til andre former for evaluering av undervisningskvalitet og bør derfor være en klart definert del av kvalitetssikringssystemet.

Det er entydig kommet til uttrykk at studenters tilbakemeldinger blir tatt på alvor. Lærerne tar alvorlig den kritikken de blir utsatt for, og særlig er de opptatt av de kvalitative vurderingene. Ved flere anledninger har spesifikke tilbakemeldinger gjennom evalueringene ført til pedagogisk omlegging på kursnivå. Semesterevalueringene er også basis for å planlegge neste semesters kurs.

Komiteen ser at det er gjort et konstruktivt arbeid for å få en bredere deltakelse i studentevalueringer, og de studenttillitsvalgte har blitt trukket inn i dette utviklingsarbeidet. Av relevante tiltak kan nevnes at resultatene av evalueringene nå publiseres på nett og at LMU-undersøkelsen årlig integreres i semesterevalueringene. Men hittil har den gjennomsnittlige svarandelen i kursevalueringene avtatt over tid. Medianen av svarandelen i semesterevalueringene i vårsemesteret 2006 var 60 prosent (27 kurs), og for de kursene som ble evaluert vårsemesteret 2010, var medianen 53 prosent (35 kurs). Andelen som nådde det eksplisitte målet AHO har angitt for svarandelen, 65 prosent, sank fra 33 til 11 prosent, og andelen som hadde en svarandel under 40 prosent (grensen for å anvende resultatene i den videre analysen av evalueringene våren 2010) økte noe, fra 22 til 26 prosent. Det gjenstår å se hva de forandringene som blir gjennomført til høsten 2010 kan gjøre for svarandelen.

Enkelte strukturelle endringer er gjort for å legge bedre til rette for studentmedvirkningen. Komiteen ser det som et godt grep for økt studentmedvirkning at instituttledelsen nylig er blitt

styrket, og at det er en mer direkte kontakt mellom instituttene og studentene. Regelmessige møter mellom instituttledelsen og studentrådet og studenttillitsvalgte er nå etablert.

Den sakkyndige komiteen mener således at studentmedvirkningen og studentenes evalueringer er godt ivarettatt ved AHO. Likevel vil komiteen peke på noen forhold som kan bli bedre og angi noen ledsagende anbefalinger. Kjennskapen til kvalitetssikringssystemet bør bli bedre blant studentene på alle nivåer. Dette gjelder i særlig grad på grunnutdanningen. Informasjonen om studentevalueringenes betydning og resultater bør styrkes. Stort sett er balansen mellom formelle og uformelle innslag i studentdeltakelsen bra, men (som det framgår over) anser komiteen at de samtaler som gjennomføres ved slutten av det første studieåret, bør formaliseres.

Basert på den avtakende svarprosenten som har skjedd over tid, tross flere tiltak og hvor langt fra det satte målet man fremdeles befinner seg, bør AHO bedømme hva som kan være realistisk å nå, og mot det vurdere kommende svarandeler. Innsats bør likevel settes inn for å sikre at alle kursene har en tilstrekkelig svarprosent.

Representanter for de internasjonale studentene bør trekkes bedre inn i kvalitetsarbeidet og studentmedvirkningen. Komiteen ser derfor positivt på at det arbeides for å sikre de internasjonale studentene representasjon i Studentrådet.

## **3.2 Kvalitetssikring av diplomordningen ved AHO**

### **3.2.1 Presentasjon**

Diplomordningen ved AHO har historiske røtter ved institusjonen og var tidligere et avsluttende og selvstendig svennestykke der det var et mål at arbeidet skulle utføres med relativt liten lærerveiledning. Det munnet ut i diplomten og diplomsensuren, som markerte avslutningen av studiene og overgangen til yrkeslivet. Diplomen ved høgskolen er i dag et avsluttende semester som kandidaten kan gi det innhold som vedkommende mener er nødvendig for å komplettere utdanningen. Diplomforløpet har et omfang på 36 studiepoeng, og diplomoppgavene har svært ulik karakter. Diplomperioden består av et diplomforberedende kurs (6 stp) og et helt semesters arbeid (30 stp).

AHOs diplomordning har vært gjenstand for utstrakt intern debatt, samtidig som det fremholdes at diplomstudentene har høyeste prioritet ved institusjonen. Til tross for ordningens høye prioritet, er det en strykprosent på om lag 10 prosent. Dette framkommer som en bekymringsmelding fra høgskolens ledelse. Dette har resultert i en rekke tiltak: Veiledningen er styrket, instituttenes ansvar er klargjort, og endelig gjennomgåelse av diplomoppgavene arrangeres instituttvis og har en mer diskuterende form enn tidligere. Dessuten er den administrative oppfølgingen forsterket ved at en administrativ ansatt har oppgaven som diplomsekretær og, sammen med rektor, har ansvar for å kvalitetssikre studentenes arbeidssituasjon gjennom diplomsemesteret. Dette skjer gjennom månedlige møter mellom studenter, rektor og koordinator, og gjennom overvåking og oppfølging av veiledningsbehov og arbeidsmiljø.

Diplomordningen ivaretas i kvalitetssikringssystemet gjennom fire eksplisitte kvalitetskrav med ledsagende aktiviteter og operativt ansvar. Aktivitetene er:

- utvikling av diplomforberedende kurs
- veiledning under diplomarbeidet, som evalueres etter behov eller innenfor en hensiktsmessig syklus
- diplomgjennomgåelse gjennom uttalelser fra eksterne sensorer, oppsummering og evaluering fra instituttene
- rutiner for behandling av klager på sensur

Det operative ansvaret er i alt overveiende lagt til Undervisningsutvalget, men som nevnt bistått av diplomsekretæren. AHO har en ambisjon om å øke kvaliteten på diplomene ved høgskolen og i større grad utnytte diplomarbeidet til å utvikle FoU-arbeidet.

### **3.2.2. Komiteens vurderinger**

På bakgrunn av at diplomordningen har svært høy prioritet ved AHO, fremmet høgskolen i det innledende møtet med NOKUT forslag til den sakkyndige komiteen om å se på hvordan denne var kvalitetssikret. AHO forela komiteen et eget notat, Diplomordningen ved AHO, som komiteen anså som et viktig dokument og supplement til beskrivelsene i kvalitetssikringsdokumentasjonen.

Komiteen registrerte at denne ordningen, i tillegg til de formaliserte elementene som er beskrevet i kvalitetssikringssystemet, har flere innslag av uformelle/bare delvis formaliserte prosedyrer og aktiviteter, men ser det som en styrke at det operative ansvaret er så tydelig.

Tiltak som oppstartsmøte, månedlige møter med studentene, oppfølging av veiledningsbehov og arbeidsmiljø på salen er viktige ingredienser i kvalitetssikringen av diplomordningen. Disse har en kvalitetssikrende funksjon i egenskap av å være *de facto* nødvendige og relevante underveisvurderinger. I tillegg ser komiteen meget positivt på det konstruktive formaliserte kvalitetsarbeidet som ligger i evaluering av veiledningen i en syklus, evaluering fra instituttene og den konsekvente bruken av eksterne sensorer.

Til tross for ordningens høye prioritet, er det en strykprosent på om lag 10 prosent. Dette framkommer som en bekymringsmelding fra høgskolens ledelse, noe som også den sakkyndige komiteen ser som utfordrende i et kvalitetssikringsperspektiv. Her er det to dimensjoner som bør kunne ivaretas tydeligere i kvalitetsarbeidet. Kvalitetssikringssystemet bør inneholde prosedyrer for hvordan AHO kan forberede og ruste sine studenter til å påbegynne diplomarbeidet. Dernest synes det å være behov for kvalitetsprosedyrer som styrker veiledningsdimensjonen og ivaretar at studentene blir mer direkte fulgt opp underveis før de avslutter diplomarbeidet.

Den sakkyndige komiteen anbefaler at en ved sluttevalueringen finner fram til hva som er gode elementer i diplomordningen og dyrker fram disse. Det bør videre vurderes å foreta en

ekstern vurdering av diplomordningen. Når det gjelder diplomstudiets omfang, bør det særlig legges vekt på å evaluere forkursets innhold og tidsplan med sikte på at studentene kommer i gang med prosjektet rett etter kurset. Et sentralt element i en slik vurdering av diplomstudiets omfang vil være å undersøke i hvilken grad diplomoppgaven er av et slikt omfang at den kanskje burde utgjøre mer enn 30 stp. Etersom det finnes klare retningslinjer for vurdering av arbeidsbelastning, kan det være nyttig å se hen til disse. Selvfølgelig kan man gi diplomstudiet større studiepoenguttelling, men dette vil da ha konsekvenser for den forutgående del av studiet. Dersom dagens diplomoppgaver har et omfang som er større enn det en arbeidsbelastning på 30 stp. skal tilsi, er det ikke noe i veien for å øke oppgavens omfang i antall studiepoeng og la denne strekke seg over flere semestre. Dette gjøres i dag på en rekke studier.

### 3.3 Kvalitetssikring av internasjonaliseringen

#### 3.3.1 Presentasjon

Det framgår av institusjonens reviderte Strategiske plan for 2008-2010 at internasjonalisering er et satsingsområde for utviklingen av utdanningen ved høyskolen. Det overordnede målet er formulert slik: "AHO skal styrke sin stilling som et fremragende, internasjonalt orientert og spesialisert universitet. AHO skal prioritere *excellence*." På strategisk nivå legges det videre vekt på nettverkløsninger: "Samarbeid med andre institusjoner skal forankres i nettverkløsninger. En vil forholde seg til de strukturelle endringene som skjer i universitets- og høyskolesektoren både nasjonalt og internasjonalt, og løpende vurdere løsninger som gir stor konkurransekraft og sikrer institusjonens faglige identitet." Som et resultatmål følger at "læresteder både i Norge og internasjonalt skal anerkjenne en bestått masterutdanning ved AHO som en dokumentasjon av fagkompetanse på høyt nivå".

AHO har en internasjonal orientering og et internasjonalt samarbeid innenfor både utdanning, FoU og formidling. Under Virksomhetsmål, pkt. 1.3, konkretiseres de respektive aspekter ved internasjonaliseringen: "Undervisningen ved AHO henter ressurser fra et internasjonalt fagmiljø. Høyskolen har et stort antall internasjonale forelesere og gjestelærere og stor internasjonal søkning av utvekslingsstudenter. Denne sterke internasjonale profilen er det et overordnet mål for AHO å opprettholde."

AHOs portefølje av samarbeidsinstitusjoner innenfor utdanning favner bredt med forbindelser til institusjoner i USA, Canada, Øst-Europa og Japan. Per dato har AHO ikke intensjon om å utvide samarbeidet med Øst-Europa, men arbeider for å styrke allerede igangsatte prosesser med utdanningsinstitusjoner i Kina. Det nordisk/baltiske samarbeidet om system for akkreditering av arkitektstudiet skal videreføres i regi av samarbeidsorganet for nordiske og baltiske arkitektutdanninger, *Nordic Academy*. Alle studietilbud på master- og doktorgradsnivå skal være tilgjengelige for engelskspråklige studenter. Resultatmålet vedrørende utvekslingsstudenter er at minimum 25 prosent av masterstudentene og 50 prosent av ph.d.-kandidatene skal gjennomføre utveksling i løpet av studiet. Resultatmålet vedrørende lærerutveksling er at alle ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ved AHO i løpet av et

studieår skal ha deltatt i ulike former for faglig internasjonal utveksling. Lærerutvekslingen er omfattende og skjer på mange ulike nivåer, fra lengre FoU- og undervisningsopphold til gjennomføring av workshops og gjesteforelesninger. Resultatmålet som gjelder sensur, er at halvparten av alle studiekurs på masternivå skal ha internasjonal sensor. Diplomsensur skal alltid ha internasjonal deltakelse.

I denne sammenheng bør det nevnes at det er gjennomført to eksterne evalueringer på instituttnivå med internasjonalt sammensatte komiteer. I kvalitetssikringssystemet kommer internasjonaliseringen til uttrykk under styringskvalitet, resultatkvalitet, relevans og programkvalitet. For øvrig refereres det til evalueringer som foretas med jevne mellomrom og hvor utvekslings- og samarbeidsavtaler med andre utdanningsinstitusjoner inngår.

Når det gjelder resultatkvalitet, har undervisningsutvalget ansvaret for *benchmarking*. Kvalitetsmålet er at AHO skal kunne sammenligne sine studietilbud og kvaliteten på dem opp mot de beste utenlandske arkitektur- og designhøgskoler som det er naturlig å sammenligne seg med. Aktiviteten går ut på jevnlig å gjennomgå nivået på AHOs studietilbud ut fra et internasjonalt perspektiv.

Under relevans er det et kvalitetskrav at institusjonen hyppig skal benytte sensorer med internasjonal bakgrunn. Det er instituttleder og Undervisningsutvalget som har det operative ansvaret for oppnevning av sensorer.

Under styringskvalitet er både strategisk plan og virksomhetsplan plassert. Her har rektor det operative ansvaret, og det er nedfelt flere mål vedrørende internasjonalisering i disse.

I forbindelse med programkvalitet er det en passus om at studentene skal gis et tilbud med internasjonal profilering, enten i Norge eller i utlandet.

I posisjonsskrivet av 3. september 2010 uttaler institusjonen seg om sine utfordringer framover og uttrykker at målet om *excellence* forutsetter internasjonale sammenligninger og internasjonal evaluering og kritikk. Dette skjer først og fremst gjennom bruk av internasjonale lærere og sensorer og gjennom internasjonal publisering.

### **3.3.2 Komiteens vurderinger**

Den sakkyndige komiteen har merket seg at AHO satser sterkt på internasjonalisering som ett av flere midler for å nå sitt mål om *excellence*.

Under institusjonsbesøket kom det klart fram at det er stort engasjement og bred interesse for internasjonalisering blant både ansatte og studenter og på strategisk og operativt nivå. Komiteen har registrert at flere elementer vedrørende internasjonalisering er eksplisitt integrert i kvalitetssikringssystemet og ser positivt på dette.

Komiteen har registrert at en vesentlig del av det formelle, operative ansvaret for internasjonalisering er lagt til Undervisningsutvalget og i noen grad til rektor og instituttlederne. Dessuten er en ikke uvesentlig del av internasjonaliseringsarbeidet initiert og

drevet fram på individbasis. Etter komiteens syn er dette siste en viktig og nødvendig del av arbeidet, men det er samtidig viktig å stimulere til gode, formelle nettverkskontakter.

AHO har et ambisiøst kvantitativt mål på studentmobilitet: 25 prosent og 50 prosent av henholdsvis masterstudenter og ph.d.-kandidater skal ha opphold ved en utenlandsk institusjon. Komiteen ser positivt på at institusjonen er i ferd med å nå disse målene. AHO bør forsikre seg om at utbyttet av og innholdet i mobiliteten også bygger opp under institusjonens overordnede mål om *excellence*. Dette kan gjøres ved vurderinger eller tilsvarende av faglig ansvarlige og hjemkomne studenter som har vært på utveksling. Gitt AHOs egne ambisjoner på dette området må institusjonen forsikre seg om at innholdet i studentmobiliteten bygger opp under egne målsetninger.

Den sakkyndige komiteen vil likevel peke på et forbedringspotensial for enkelte forhold. AHO bør kunne relatere seg bedre til *excellence* og strategi. Institusjonen bør prioritere og velge utviklingsveier som også ressurssettes, og dette bør implementeres i styrets utviklingsplan. Det bør videre utvikles nødvendige prosedyrer for studentutveksling. Arbeidet med å gi internasjonale studenter representasjon i Studentutvalget bør videreføres.

### **3.4 Kvalitetssikring av koblingen mellom forskning og utdanning**

#### **3.4.1 Presentasjon**

Den sakkyndige komiteen har som et fokusområde valgt kvalitetssikring av koblingen mellom forskning og utdanning. Koblingen er sentral i det som AHO angir som mål og langsiktig hovedlinje for forsknings- og utviklingsarbeid (FoU-arbeidet) ved lærestedet i sin strategiske plan 2008-2010:

“AHO skal videreføre det beste i sin akademitradisjon og transformere denne inn i ny institusjonskultur der den akademiske kunnskapsbasen er tydeligere, FoU-orienteringen mer gjennomgripende og det flerfaglige perspektivet sterkere.”

Forskningen inngår her i den akademiske kunnskapsbasen som skal tydeliggjøres i institusjonskulturen, i den FoU-orientering som skal gjøres mer gjennomgripende og i de fag som i større utstrekning skal håndteres i sammenheng. Komiteens interesse er fremst knyttet til hvordan forskningen kobles til, anvendes i og forbedrer kvaliteten i utdanningen, og hvordan denne koblingen kvalitetssikres.

Når det gjelder utdanningen på masternivå, sier AHO at “Forskningen skal bidra til å skape dybde og aktualitet i masterundervisningen” (revidert Strategisk plan 2008-2010, avsnitt 2.1). På dette nivået kommer nærheten til forskningen ved institusjonen til uttrykk gjennom AHOs undervisningsmodell. Denne bygger på akademimodellen med studioundervisning og nær kontakt mellom student og lærer. Gjennom denne undervisningsmodellen vil en kombinere en yrkesrettet utdanning med en utforskende, eksperimentell og kritisk fagutvikling. Undervisningsutvalget, instituttleder og kursansvarlig har det operative ansvaret for disse sentrale elementene.



Når det gjelder diplomoppgavene, er det en utvikling i retning av at de i større grad kan være deler av forskningsarbeid som gjennomføres ved instituttene. En forutsetning for at diplomoppgaver mer systematisk kan brukes som et innslag i forskning, er at instituttene og forskergruppene i høyere grad formulerer aktuelle oppgaver. Undervisningsutvalget har derfor oppfordret instituttene til å foreslå oppgaver og har tatt initiativ til at instituttene presenterer aktuelle forskningsorienterte oppgaver som del av det diplomforberedende kurset. Målet er at minimum 25 prosent av avlagte diplomer skal være knyttet til AHOs FoU-satsinger (revidert Strategisk plan 2008-2010, avsnitt 2.1).

Forskerutdanningen er et åpenbart innslag i koblingen mellom forskning og utdanning; det kreves at avhandlingen framkommer med et eget og selvstendig bidrag til den vitenskapelige kunnskapsproduksjonen. Den første disputasen ble avholdt 1985, og siden millenniumskiftet har det blitt lagt fram fire-fem avhandlinger årlig; målet er minimum seks avhandlinger per år. AHO betoner at dette er forskning som mang en annen: ”Forskninga innanfor våre fagfelt drives ikkje vesensforskjellig frå andre disiplinar og meir etablerte forskingsfelt. Alle våre doktorgradar høyrer til denne kategorien, og intensjonen i doktorsgradsutdanninga er å skolere kandidatar til forskingsaktivitet.” (fra Forskningskatalog 2009)

Forskningsutvalget har en sentral plass når det gjelder det operative ansvaret for forskerutdanningen. Om veiledning og vurdering framgår det at tilrettelegging og kvalitet av veiledning evalueres etter behov eller innenfor en hensiktsmessig syklus. Når det gjelder ph.d.-studentenes pliktarbeid, hvor instituttleder har det operative ansvaret, skal stipendiatene ha tilrettelagt dette slik at det er meritterende og til nytte for instituttene. Ph.d.-studentene evaluerer ph.d.-programmet, og det foretas årlige analyser av studentenes studieprogresjon i årsrapport om studiekvalitet.

### **3.4.2 Komiteens vurderinger**

Den akademisering og tilpasning til internasjonale publiseringsnormer som har sprunget ut av forskningsvirksomheten ved høgskolen, bør fortsette; den er viktig i lys av de internasjonale *excellence*-ambisjonene. Utviklingen gir også et økt potensial for å koble utdanningen til forskningen ved AHO, og hente ut mer av den pågående forskningen i utdanningen.

Den sakkyndige komiteen ser også at det pågår mye av eksperimentell karakter når det gjelder å koble utdanningen til forskning både på diplomnivået og masternivået, innenfor rammen for de undervisningsmodeller som AHO anvender. Men det som skjer, bør registreres og vurderes. Det som er bærekraftig bør prioriteres, rendyrkes og støttes, mens annet bør avvikles. Dette bør skje samtidig som det gode bevares i den praksisorienteringen som alltid har eksistert, samtidig som tverrfagligheten styrkes. Disse samtidige og iblant kanskje motstridende krav øker behovet for tett oppfølging.

På et mer detaljert nivå bifaller komiteen at ph.d.-studentene deltar i grunnutdanningen; det bør rimeligvis øke utdanningens kobling til pågående forskning. Komiteen noterer videre at forsterket kobling av utdanningen til forskning medfører større krav til å betjene studentene med vitenskapelig informasjon. Dette må få fokus framover, særlig i lys av at økte

vitenskapelige ambisjoner i prosjekt- og diplomarbeidet i grunnutdanningen – for eksempel at disse skal kunne inngå som underlag eller deler i vitenskapelige publikasjoner – krever større dybde i informasjonstilgangen samtidig som den økte tverrfagligheten krever en større bredde i tilgangen.

Komiteen konkluderer med at det gjøres et betydelig arbeid for å utvikle koblingen mellom forskning og utdanning og for å kvalitetssikre denne. For å nå målet om *excellence* må denne lenken utvikles ytterligere.

## **4. Kvalitetssikringssystemet vurdert i forhold til lov, forskrift og NOKUTs kriterier**

Den sakkyndige komiteen har i tråd med *Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* vurdert kvalitetssikringssystemet og de vurderinger av utdanningskvalitet som institusjonen selv gjør. Vurderingen er gjort med utgangspunkt i NOKUTs kriterier. Komiteen sammenfatter her sine vurderinger i overensstemmelse med den strukturen som de fem hovedkriteriene gir.

### **1. Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur**

Kvalitetssikringssystemet ser entydig ut til å fremme bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer. Det gjøres godt arbeid med semesterevalueringene, studentene tas ofte med på råd, og det operative ansvaret for kvalitetsoppgaver er fornuftig fordelt ved institusjonen. Ledelsen bidrar konstruktivt og følger opp med blikk for forbedringer og utvikling. Informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige, og mer stringent informasjon om resultater skal nå legges ut på web. Det bør likevel bemerkes at kjennskapen til kvalitetssystemet er for liten på grunnutdanningen, og det bør gjøres grep for å involvere studentene her i systemet.

### **2. Mål, plan og ledelsesforankring**

Kvalitetssikringssystemet er tydelig forankret i ledelsen og besluttede organ på de ulike nivåer. En utvikling av systemet tilsier at instituttlederne har fått en sterkere operativ rolle, og Undervisningsutvalget har en helt sentral utviklingsfunksjon per i dag. Også Forskningsutvalget og LMU fungerer tilfredsstillende. Systemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår. Det er en tydelig arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet. I kvalitetssystemet er det operative ansvaret spesifisert i forhold til de respektive kvalitetsmål og aktiviteter. Det bør likevel bemerkes at det sittende styret hadde prioritert økonomistyring det siste året, og at dette har gått ut over deres oppmerksomhet på og kjennskap til kvalitetssystemet. Styret bør på sikt styrke sin oppmerksomhet rundt kvalitetssikringssystemet ettersom økonomisituasjonen nå synes å ha kommet under kontroll. Dette vil være i pakt med styrets ambisjoner om *excellence* og kvalitetssystemet som styringsverktøy.

### **3. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene**

Semesterevalueringene framstår som ryggraden i kvalitetssikringssystemets skriftlige evalueringer. Disse anvendes på alle kursenheter som utgjør fire kategorier, henholdsvis små grunnkurs, større grunnkurs, studioskurs og fordypningskurs. Studentene evaluerer det kurset de har deltatt i ved hjelp av et standardisert spørreskjema, og det gis rom for både kvantitativ og kvalitativ informasjon vedrørende tilbakemeldingene. De aggregerte resultatene fra hvert kurs suppleres av kursansvarliges evaluering, og sentrale poenger fra evalueringene trekkes ut som grunnlag for videre evaluering i systemet og som grunnlag for årsrapport om kvalitet. Likevel er det en andel av den vitenskapelige staben som ikke deltar aktivt i semesterevalueringene. Ansatte i undervisnings- og forskerstillinger bør i mer helhetlig grad bidra til semesterevalueringene, siden deres vurderinger er sentrale for å utvikle kursene. Samlet sett betyr det at sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder. Relevans gis ytterligere og fra flere interne kilder. I tillegg kommer informasjon fra eksterne kilder, for eksempel gjennom bruk av internasjonale sensorer.

### **4. Analyse, vurdering og rapportering**

Høgskolen har gjennom sitt kvalitetssystem etablert et årshjul som omfatter analyse, vurdering og rapportering. AHO har leservennlige og systematisk ordnede semesterevalueringssdokumenter og årsrapporter om studiekvalitet. Disse inneholder refleksjoner om forhold til veiledning, lærerengasjement, informasjonsflyt, kursopplegg, faglig orientering, læringsutbytte og studentenes kompetanse og nivå. Rapportene har likevel et potensial i retning av å aggregere funn mer systematisk. Komiteen vil bemerke at rapportene på sikt bør utvikles i retning av å bli mer analytiske og problematiserende. Det mangler også tidsserier av informasjonen som på en sikrere måte kunne angi utviklingstendensene.

### **5. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring**

AHO kan vise til at evalueringene fører til endring og utvikling. Studentsynspunkter blir tatt på alvor, og det framgår entydig at lærerne er svært opptatt av å ta til etterretning hva studentene mener om utdanningen, og at ledelsen fører de sentrale tilbakemeldingene ut i tiltak. Dette er supplert av en høgskolekultur som kjennetegnes av vilje til forbedringer og utvikling. Den sakkyndige komiteen mener likevel at bruken av resultatene må tydeliggjøres og synliggjøres bedre.

## **5. Konklusjon: Har Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo et tilfredsstillende system for kvalitetssikring**

Kvalitetssikringssystemet ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo er kjennetegnet av at det stimuleres til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur. Systemet har en mål-, plan- og ledelsesforankring, og det innhentes regelmessig dokumentert informasjon om kvaliteten i studiene. Det er også innslag av analyse, vurdering og rapportering i kvalitetssystemet, og det arbeides med å bruke kunnskapen til kvalitetsforbedring.

Etter den sakkyndige komiteens vurdering har AHO et system for kvalitetssikring som er tilfredsstillende ut fra NOKUTs kriterier.

Den sakkyndige komiteen anbefaler at system for kvalitetssikring av utdanningen ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo godkjennes.

## **6. Komiteens synspunkt på institusjonens videreutvikling av kvaliteten**

Med utgangspunkt i de vurderinger komiteen har gjort av system for kvalitetssikring ved Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, har komiteen følgende anbefalinger for videre utvikling:

Fokusområdet studentmedvirkning og studentevalueringer har blitt utviklet systematisk over lang tid, og komiteen anbefaler her fortsatt løpende utvikling, for eksempel når det gjelder å gjøre kvalitetssikringssystemet og dets resultater bedre kjent, styrke de internasjonale studentenes deltagelse og å ta fatt i de laveste svarandelene i evalueringene.

De tre øvrige fokusområdene, kvalitetssikringen av diplomordningen, internasjonaliseringen og sambandet mellom forskning og utdanning, har kortere historie når det gjelder systematisk kvalitetssikring. De ligner hverandre i det at det pågår et stort antall forsøk med ulik innfallsvinkel. Komiteens anbefaling er at disse forsøkene bør vurderes løpende: Det som gir bra resultat, bør styrkes, og annet tas bort. Strategier bør formuleres basert på slike vurderinger.

Internasjonaliseringen er ifølge komiteens mening mer ressurskrevende enn de andre fokusområdene. Her anbefaler komiteen at AHO snarest velger og prioriterer strategiske utviklingsretninger, beregner hvilke ressurser dette krever, samt allokere de ressurser som kreves. Når det gjelder kvalitetssikringen av diplomordningen, anbefaler komiteen AHO å overveie en ekstern, fortrinnsvis internasjonal evaluering.

Komiteen anbefaler videre at kvalitetsarbeidets kobling til AHOs strategi og internasjonale ambisjoner styrkes. På mange områder har kvalitetssystemet gjennom flere år produsert gode data. Det gir mulighet til analyser av tidsutvikling, muligheter som komiteen vil anbefale AHO å ta bedre vare på. Systemet fanger opp og gjør rede for mye data på lavere nivå. Komiteen anbefaler AHO å arbeide mer systematisk med å aggregere data og analysere data på mer aggregerte nivåer.

## Vedlegg

### 7.1. Innledende besøk på institusjonen

#### PROGRAM FOR INNLEDENDE BESØK VED ARKITEKTUR- OG DESIGNHØGSKOLEN I OSLO 4. OKTOBER 2010

09:00: Internt møte i komiteen

10:45: Arbeidslunsj

11:15: Befaring av høgskolen

12:00: Møte med ledelsen

13:30: Internt møte i komiteen

15:00: Tilbakemelding til ledelsen om opplegg for hoved-besøket

### 7.2. Hoved-besøk på institusjonen.

#### PROGRAM FOR HOVED- BESØK VED ARKITEKTUR- OG DESIGNHØGSKOLEN I OSLO 1.- 2. NOVEMBER 2010

##### 1. NOVEMBER 2010:

08:30: Internt møte i komiteen

09:00: Møte med ledelsen

10:00: Møte med instituttledere og studiekoordinatorer

11:00: Møte med faglig/vitenskapelig ansatte

13:00: Møtet med representanter for styret

14:00: Møte med administrativt personale

15:00: Møte med representanter for diplomordningen

16:00: Komiteens oppsummering av første dags møter

##### 2. NOVEMBER 2010:

09:00: Møte med studenttillitsvalgte

10:00: Møte med studenter fra grunnutdanningen

10:30: Møte med studenter fra masterutdanningen

11:15: Møte med ph.d.-studenter

13:15: Møte med representanter for internasjonaliseringen

14:00: Komiteens samlede oppsummering

15:30: Avslutningsmøte med ledelsen

### **7.3. Kriteriegrunnlaget for evalueringen av kvalitetssikringssystemet**

Institusjonens kvalitetssikringssystem evalueres ut fra følgende kriterier vedtatt av NOKUTs styre 17. desember 2008:

#### **1. Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur**

Det vil bli lagt vekt på

- at kvalitetssikringssystemet fremmer bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer
- at informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige
- at kvalitetssikringssystemet stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet, engasjement og forbedringsvilje
- 

#### **2. Mål, plan og ledelsesforankring**

Det vil bli lagt vekt på

- at systemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår
- at systemet er forankret i ledelsen og besluttende organ på de ulike nivåer
- at arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet er fastsatt
- at også selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov

#### **3. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene**

Det vil bli lagt vekt på

- at sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, for eksempel studentevalueringer av undervisningen, kvantitative nøkkeldata, faglærernes vurderinger og eksterne vurderinger av studiets kvalitet og relevans ved fagfeller og interessenter
- at systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier

#### **4. Analyse, vurdering og rapportering**

Det vil bli lagt vekt på

- at informasjon som systemet generer blir analysert, vurdert og framstilt for ansvarlige fora og ledelsesnivåer i en form og et omfang som er tilpasset det ansvar og de typer beslutninger som tas på de ulike nivåene
- at rapportene i systemet viser hva som er de aktuelle fagmiljøenes egenvurdering av kvaliteten, hva som framgår av eventuelle eksterne vurderinger, og hva fagmiljøene beslutter eller foreslår av tiltak for ytterligere kvalitetsutvikling
- at institusjonens ledelse rapporterer årlig til styret om utdanningskvalitet og kvalitetsarbeid, med en helhetlig vurdering av utdanningskvaliteten, samt oversikt over prioriteringer og tiltak i kvalitetsarbeidet (årlig kvalitetsrapport eller tilsvarende).

## **5. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring**

Det vil bli lagt vekt på

- at tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten.
- at forslag og vedtak om tiltak framgår av institusjonens årlige kvalitetsrapport eller underliggende rapporter
- at det er sammenheng mellom kvalitetsrapportering og planarbeid på ulike nivåer ved institusjonen, inkludert budsjett.

### **7.4. Dokumentasjon**

Arkitektur- og designhøgskolen forela NOKUT følgende dokumentasjon ved innledningen til evalueringen:

- oversendelsesbrev med redegjørelse for status og utfordringer i kvalitetsarbeidet
- systembeskrivelse "Kvalitetssystemet"
- strategisk plan 2006-10
- rapport og planer 2008-09
- årsrapport studiekvalitet 2005, 2006, 2007, 2008, 2009
- semesterevalueringer 2008, 2009
- opptaksrapport 2008, 2009
- liste over relevante saker til styret

Arkitektur- og designhøgskolen forela NOKUT følgende tilleggskumentasjon på den sakkyndige komiteens anmodning:

- utskrifter fra styreprotokoll 2007-10

- referater fra Undervisningsutvalgets møter 2009-10
- referater fra Forskningsutvalgets møter 2009-10
- eksempler på kursevalueringsskjemaer fra grunnutdanningen og masternivået
- rapport fra ekstern evaluering – evaluering av Institutt for industrideign
- rapport fra ekstern evaluering – evaluering av Institutt for arkitektur
- rapport fra en intern evaluering – en evaluering av erfaringsbaserte masterprogrammer ved AHO
- notat vedrørende diplomordningen ved AHO